

Старигін Д. О., студент факультету менеджменту та маркетингу, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0003-2545-7173

e-mail: dimastar.1998@ukr.net

Гук О. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0002-8129-8392

e-mail: olgaguk@ukr.net

Оцінка ефективності інноваційних проєктів: сутність та шляхи вдосконалення

Анотація. У статті розглянуто сутність оцінки ефективності інноваційних проєктів. Виокремлено стратегічно важливе завдання для підприємств, корпорацій та економічно розвинених країн – упровадження інноваційних проєктів. Проаналізовано необхідність розробки виняткових і радикально нових технологій, впровадження нових інноваційних рішень. Підкреслено важливість оцінювання інноваційних проєктів, що полягає в обґрунтуванні величини показників, наявних у його структурі, виділенні перспектив та загроз при розробці та впровадженні інноваційних проєктів. Обґрунтовано необхідність вдосконалення методів оцінювання інноваційних проєктів з урахуванням специфіки та невизначеності інноваційного проєкту. Визначено, що інноваційний проєкт являє собою складну систему взаємозалежних і взаємопов'язаних цілей і програм, комплекс науково-дослідних, дослідно-конструкторських, виробничих, організаційних та інших заходів. Виявлено основні методи оцінки інноваційних проєктів і типові недоліки наявних методів, а також запропоновано шляхи усунення даних недоліків. Визначено, що сучасні підприємства при оцінці ефективності інноваційного проєкту можуть застосовувати як один з підходів, так і проводити оцінку комплексно, тобто використовувати декілька підходів.

Ключові слова: інновації; інноваційна діяльність; інноваційний проєкт; економічна оцінка; ефективність; показники економічної ефективності.

Staryhin Dmytro, National technical university of Ukraine «Kyiv polytechnic institute of the name of Ihor Sikorskyu», Kyiv, Ukraine

Guk Olga, National technical university of Ukraine, «Kyiv polytechnic institute of the name of Ihor Sikorskyu», Kyiv, Ukraine

Innovation Project Efficiency Assessment: the Essence and Ways of Improvement

Annotation. Introduction. At the present stage of society development scientific and technical activity which is based on innovative breakthroughs, is the major factor of production intensification and growth of its economic performance. One of the conditions for the creation and successful entry into the innovative market is a high level of organization development processes and implementation of innovative projects. Among all types of projects, innovative is the most risky type of projects. Therefore, it requires a very in-depth analysis of the risks of its implementation and an assessment of project efficiency.

Purpose. The purpose of the article is to clarify the essence of the concept of "innovative project", its role and significance for the activities of enterprises, as well as the need to assess the effectiveness.

Results. The article is focused on the essence of evaluation of innovative projects efficiency. The approaches of domestic and foreign scientists in a direction of development of innovative activity and strategic development of the enterprise are investigated. The necessity to improve methods of innovative projects evaluation has been justified, in accordance with the specificity and complexity of an innovative project implementation, related to many risks. The main methods of the innovative projects evaluation and typical disadvantages of the existing methods were identified, and ways of eliminating these disadvantages were proposed. Review of the interpretation of various authors in terms of the definitions of innovation and innovation project.

Conclusions. It is concluded that the importance of evaluation of innovative projects are very important and explained the size of the indicators in its structure, reflecting the prospects and threats of the enterprise in the development and implementation of innovative projects. It has been determined that an innovative project is a complex system of mutually-conditional and related goals and programs to achieve them, which represent a set of research, development, production, organizational and other activities, appropriately designed sets of project documentation and provide an effective solution to a specific scientific and technical problem, expressed in quantitative terms, and leads to the appearance of innovation.

Keywords: innovations; innovative activity; innovative project; economic evaluation; efficiency; indicators of economic efficiency.

JEL Classification: O31, O32.

Постановка проблеми. На сьогодні розуміння значущості інновацій зростає на рівні економічних суб'єктів. Однією з умов створення та успішного виведення на ринок інновацій є високий рівень організації суб'єктами інноваційної діяльності процесів розробки і реалізації інноваційних проєктів. Серед усіх видів проєктів інноваційний є найбільш ризикованим видом, саме тому потребує глибокого аналізу ризиків його впровадження та оцінки ефективності проєкту. Розвиток технологій в останні роки зумовив появу нових видів економічної діяльності, які суттєво відрізняються від традиційних. Ці відмінності ставлять під сумнів ефективність методів, які застосовувалися раніше, для забезпечення достовірної оцінки інноваційного проєкту. В оцінці необхідно враховувати специфіку і невизначеність інноваційного проєкту, пов'язану з його реалізацією та іншими ризиками. Неправильний і необґрунтований вибір інноваційного проєкту може призвести до фінансових втрат і мати негативний вплив на соціальне й екологічне середовище підприємства. З огляду на це, надзвичайно важливою є якість оцінки ефективності інноваційних проєктів та проведена експертиза проєкту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням актуальності та значущості впровадження та оцінки інноваційних проєктів на підприємствах у своїх працях займалися багато вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких: С. Бабінська, М. Молодоженя, О. Лозовський, Т. Янковець, Й. Шумпетер, Т. Дудар, В. Мельниченко, І. Федішин та інші [3, 6, 8, 9, 11, 13, 14]. При розгляді проблем управління інноваційними проєктами слід звернути увагу на те, що особливу роль при розробці та реалізації інноваційного проєкту відіграє експертиза й оцінка його ефективності. Оцінка ефективності інноваційного проєкту набуває особливої значущості й актуальності при виборі найбільш ефективного з точки зору прибутковості і ризику проєкту у порівнянні з іншими інноваційними пропозиціями.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є уточнення сутності поняття «інноваційний проєкт» на підприємстві, його ролі і значення для діяльності підприємств, а також необхідності оцінки ефективності. Для досягнення визначеної мети було поставлено та вирішено наступні завдання: систематизувати погляди зарубіжних та вітчизняних науковців на сутність поняття «інноваційний проєкт» та надати узагальнене визначення поняттю «інноваційний проєкт»; виявити та структурувати основні методичні підходи до оцінки ефективності інноваційних проєктів та виявити їх типові недоліки; запропонувати шляхи удосконалення оцінки інноваційних проєктів на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «інновація» розглянуто в роботах багатьох

закордонних і вітчизняних авторів. Попри величезну кількість робіт, залишається ряд питань, які потребують подальших досліджень. Австрійський економіст Й. Шумпетер у роботі «Теорія економічного розвитку» вперше вводить термін «нововведення», тим самим він вперше описує концепцію інновацій як економічної категорії [4]. Під інновацією він розумів нововведення, завжди пов'язане з ризиком, яке застосовують у процесі виробництва, щоб знизити витрати в розрахунку на одиницю продукції, або нововведення в управлінні, організації підприємства. Шумпетер Й. наголошував, що у ході процесу заміни старих технологій на інновації виступають двигуном економічного розвитку [11].

Враховуючи той факт, що поняття інноваційного проєкту лежить в основі цієї статті, доцільно розглянути його тлумачення різними науковцями та визначити, який відповідає найважливішим критеріям поняття. Деякі визначення поняття «інноваційний проєкт» наведено у таблиці 1.

У Законі України «Про інноваційну діяльність» вказано наступне визначення поняття «інноваційний проєкт» – комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції [2]. На основі вищевикладеного, можна дати наступне узагальнене визначення поняттю «інноваційний проєкт»: система запланованих взаємозв'язаних процесів, що є комплексом науково-дослідних, дослідно-конструкторських, виробничих, технологічних, організаційних, фінансових, комерційних та інших заходів, які мають обмеження по часових і матеріальних ресурсах та мають на меті розробку і створення інноваційного продукту або впровадження інноваційної технології, яка покращить якість продукції, а також просування цього продукту на ринок і отримання економічного ефекту від його реалізації в майбутньому. Можна сказати, що інноваційний проєкт ґрунтується на інноваційній ідеї, розробляється і реалізується на основі планування проєкту з метою отримання позитивного фінансового результату.

Інноваційний проєкт характеризується ознаками, що мають відмінні риси у порівнянні з традиційним інвестиційним проєктом: цілеспрямований переклад з наявного в якийсь бажаний стан; обмежена тривалість в часі; специфічна організаційна структура на час реалізації проєкту; «неповторність» проєкту і новизна для підприємства, яке реалізує проєкт. Основною особливістю інноваційних проєктів є те, що вони не схожі один на одного, є унікальними, що обумовлює необхідність більш зваженого підходу до їх аналізу та оцінки.

Таблиця 1 Систематизація тлумачень поняття «інноваційний проєкт» різними науковцями та законодавчими актами

Джерело	Визначення
Лозвоський О.	комплекс взаємообумовлених і взаємозв'язаних за ресурсами, термінами і виконавцями заходів, спрямованих на досягнення інноваційних цілей.
Черленяк І.	намічений до планомірного здійснення, об'єднаний єдиною метою і приурочений до певного часу комплекс робіт та заходів щодо створення, виробництва та просування на ринок нових високотехнологічних продуктів із зазначенням виконавців, використовуваних ресурсів і їх джерел.
Федишин І.	складна система взаємообумовлених і взаємопов'язаних за ресурсами, термінами і виконавцями заходів, спрямованих на створення або впровадження окремого інноваційного продукту. Важливою особливістю інноваційного технологічного проєкту є те, що в число його робіт можуть входити НДДКР.
Мельниченко В.	система взаємопов'язаних завдань, що є комплексом науково-дослідних, дослідно-конструкторських, виробничих, технологічних, організаційних, фінансових, комерційних та інших заходів, відповідним чином організованих, оформлених комплектом проєктної документації з кошторисними розрахунками та розрахунками ефективності, які забезпечують ефективне вирішення конкретного науково-технічного завдання (проблеми) інноваційного характеру упродовж певного часу.
Молодоження М.	сукупність обґрунтованих, взаємозв'язаних, цілеспрямованих рішень і дій щодо залучення та використання обмеженої кількості трудових, матеріальних, інформаційних, інтелектуальних і фінансових ресурсів у межах інноваційної діяльності підприємства, які забезпечують досягнення нових цілей розвитку, спрямованих на якісну зміну підприємства як системи загалом, на отримання корисного ефекту і забезпечення конкурентоспроможності підприємства
Бабінська С.	комплекс науково-дослідних, дослідно-конструкторських, організаційних, виробничих, фінансових та інших заходів, пов'язаних з ресурсами, термінів і виконавцям, оформлених комплектом проєктної документації і призводять до інновацій.
Закон України «Про інноваційну діяльність»	комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції.

Джерело: складено авторами на основі [2,3,8,12-15]

Розглянемо особливості інноваційного проєкту, що визначають необхідність застосування спеціального методологічного і методичного підходів до оцінки його ефективності [7]:

1) як об'єкт інвестування розглядаються тільки інновації. У процесі оцінки ефективності проєкту необхідно враховувати ступінь новизни і перспективи комерційного використання нововведення;

2) в якості співінвестора можливо залучати держави в процес інвестування (система грантів, бюджетних і позабюджетних фондів, регіональних програм розвитку науки і інновацій та ін.). При оцінюванні ефективності інноваційних проєктів необхідно враховувати державні вимоги до прибутковості інновацій;

3) основною рисою інноваційного проєкту є високий ступінь ризику і невизначеності протягом всього інноваційного циклу. З огляду на це, в процесі оцінки інноваційного проєкту необхідно значну увагу приділяти ідентифікації, ранжуванню та виокремленню ризиків на всіх стадіях розробки, виробництва і реалізації інноваційного продукту;

4) в процесі оцінювання інноваційних проєктів основним є проблема вибору альтернативних варіантів управлінських рішень протягом всього періоду життєвого циклу, навіть після того, як проєкт обрали для фінансування. Кількісні параметри проєкту часто доцільно переглядати та уточнювати. Процедура оцінки ефективності інновацій передбачає здійснення

кількох варіантів розрахунку, використання методів моделювання та прогнозування грошових потоків;

5) між життєвим циклом проєкту і життєвим циклом інноваційного продукту існує пряма залежність. Зокрема, чим коротша тривалість життєвого циклу інновації, тим швидше необхідно здійснити процедуру оцінки проєкту та прийняти рішення про доцільність його реалізації;

6) інноваційний проєкт характеризується великою кількістю інформації, що виходить за рамки економічних розрахунків. Проте ця інформація має суттєвий вплив на процес прийняття рішення щодо доцільності реалізації інноваційного проєкту, тому необхідно здійснювати не лише кількісний, але й якісний аналіз окремих параметрів інноваційного проєкту, виявляти суб'єктивні переваги провідних учасників проєкту [8];

7) інноваційний проєкт має складнішу систему критеріїв успішності, ніж традиційні інвестиційні проєкти. Важливе місце в процесі оцінки інноваційного проєкту займають такі критерії: новизна продукту, патентна чистота, ліцензійний захист, досвід присутності підприємства-реципієнта проєкту на ринку нової продукції, вплив на розвиток пріоритетних напрямів науково-технічного прогресу;

8) інвесторами інноваційних проєктів можуть бути венчурні інвестори, бізнес-ангели, тобто ті, які знаходяться в пошуку інноваційних високо ризикових проєктів і розуміють, що у разі невдачі інвестиції не

будуть повернені, тому і закладають в проєкт вищу норму прибутковості;

9) економічна прибутковість багатьох інновацій має довгостроковий характер з великим ступенем невизначеності, а його оцінка можлива лише в прогнозованому варіанті і в контексті покращення фінансового стану і загальної конкурентоспроможності підприємства.

На підставі вищевикладеного можна припустити, що було б некоректно повністю проєктувати стандартні методи оцінки ефективності інвестицій та аналізу фінансового стану підприємства на систему оцінки параметрів ефективності інноваційного проєкту. Для оцінки ефективності інноваційних проєктів необхідно використовувати специфічну методику, що враховує особливості створення і комерціалізації інновації, структуру інноваційного процесу на підприємстві. При розробці та реалізації інноваційного проєкту охоплюються всі стадії від появи задуму до комерціалізації нововведення. Крім того, особливу роль при розробці та реалізації інноваційного проєкту відіграє експертиза і оцінка його ефективності. Оцінка ефективності інноваційного проєкту набуває особливої вагомості і актуальності при виборі найбільш ефективного з точки зору прибутковості і ризику проєкту в порівнянні з іншими інноваційними пропозиціями [4].

При цьому можна виділити наступні підходи до оцінки ефективності інноваційного проєкту [5]:

– економічний підхід визначає ефективність інноваційного проєкту за допомогою розрахунку відносних і абсолютних економічних показників, зокрема чистого дисконтованого доходу, індексу рентабельності, внутрішньої норми дохідності та інші;

– науково-технічний підхід найбільш актуально використовувати в високотехнологічних організаціях. При його використанні відбувається оцінка приросту інтелектуальної власності, патентів і ліцензій, науково-технічного потенціалу;

– ресурсний підхід заснований на показниках, що визначають ефективність виробництва інноваційної продукції та ефективність використання ресурсів;

– соціальний підхід базується на громадській важливості розроблених і впроваджених на ринок інновацій, отже, показники для оцінки ефективності інноваційного проєкту з урахуванням соціального підходу будуть належати до якості життя населення країни;

– екологічний підхід заснований на визначенні кількості шкідливих викидів в атмосферу при виробництві інноваційної продукції. Екологічний ефект може бути пов'язаний зі скороченням екологічної небезпеки виробництва, підвищенням екологічності продукції, що випускається.

Вітчизняні підприємства в процесі оцінки ефективності інноваційного проєкту можуть використовувати один із підходів або декілька одночасно.

Головним елементом для аналізу проєкту є оцінка його ефективності. Результативність інвестування для розвитку визначається за допомогою певних критеріїв, яким відповідає або не відповідає проєкт. Основним критерієм є економічна життєздатність, виражена через систему економічних показників. Вибір методів оцінки ефективності залежить від конкретного проєкту, кожен проєкт індивідуальний і різниться за кількістю витрат, періоду здійснення проєкту, за продуктивністю результатів. Як правило, для оцінки ефективності інноваційних проєктів використовується модель дисконтованого грошового потоку DCF (discounted cash flows).

Зараз в Україні інноваційні проєкти оцінюють за допомогою дисконтування методів на основі «Методичних рекомендацій щодо оцінки ефективності інвестиційних проєктів» [1]. Для оцінки ефективності інноваційних проєктів динамічними методами в якості основних показників використовують:

– чистий дисконтований дохід (англ. Net present value, NPV);

– індекс рентабельності (англ. Profitability index, PI);

– внутрішню норму прибутковості (англ. Internal rate of return, IRR);

– термін окупності з урахуванням дисконтування (англ. Discounted payback period, DPP).

Дисконтовані методи оцінки ефективності проєктів активно використовують на практиці для економічного обґрунтування інвестиційних проєктів. Така практика має певні недоліки, зокрема процедура дисконтування задає високі темпи знецінення майбутніх грошових надходжень за проєктом, які стають малою величиною [9]. У своїй монографії Т. Янковець зазначає, що «при розгляді з системних позицій виявляється, що саме цей критерій є незадовільним, ненадійним, суб'єктивним і неправдивим показником, який не відповідає суті розрахунків ефективності інвестицій, різко спотворює реальну ефективність інвестиційних проєктів, створюючи лише ілюзію кількісного обґрунтування» [6].

Метод «грошового потоку» здатний оцінити тільки рентабельність інноваційного проєкту, тому О. Міцюра стверджувала, що первинною точкою інноваційного проєкту є оцінка його техніко-економічної доцільності з точки зору підприємства, визначення та оцінка його впливу на регіон і його економіку, навколишнє середовище [4]. Тому можна припустити, що ефективність інноваційного проєкту можна розглядати не тільки з точки зору економічної ефективності. Економічна здійсненність і ефективність є вирішальними факторами при виборі інноваційного проєкту. Однак потрібно також враховувати неекономічні показники ефективності, такі як соціальний вплив, вплив на навколишнє середовище, науково-технічний ефект.

Сучасні методи, які використовують для оцінки ефективності інноваційних проєктів, не виявляють на ранніх стадіях безперспективні проєкти, оскільки не враховують невизначеність і ризики інноваційних

проєктів, які набагато вище, ніж в інвестиційних проєктах. Саме тому було проведено аналіз методів оцінки інноваційних проєктів та запропоновано способи усунення їх недоліків, які наведені у таблиці 2.

Таблиця 2 Методи оцінки інноваційних проєктів та способи усунення їх недоліків

№ з\п	Методи оцінки інноваційних проєктів	Недоліки методу	Способи усунення
1.	Статичний метод	Відсутність урахування фактору часу	Застосування спеціальних методів, які б враховували специфіку інноваційної діяльності, але спиралися при цьому на загальновідомі механізми оцінки проєктів
2.	Динамічний метод	Відсутність повного аналізу існуючих сценаріїв проєкту	Застосування синтезу методів дерева рішень та чистої приведеної вартості для підвищення ефективності інвестицій
3.	Метод фінансових опціонів	Неможливість використання при оцінці інноваційних проєктів	Перенесення створеного інструментарію управління ризиками за допомогою опціонних контрактів з фінансового сектора в реальний сектор економіки
4.	Метод реальних опціонів	Складність використання методу на практиці та інтерпретації результатів	Доопрацювання теоретичних засад методу, експериментальним шляхом
5.	Комплексний метод	Великий обсяг роботи, не зважаючи на достовірні результати дослідження	Пошук нових більш ефективних методів оцінки інноваційних проєктів та застосування їх на практиці

Джерело: складено авторами на основі [3,4,6,16]

Недоліком динамічних методів оцінки інноваційних проєктів виступає відсутність повного аналізу існуючих сценаріїв проєкту. Одним зі способів усунення цього недоліку є своєрідний синтез дерева рішень і методу чистої приведеної вартості, який являє собою оцінку за допомогою методу реальних опціонів (ROV – real options valuation). Метод реальних опціонів введений в літературу як підхід, здатний подолати обмеження NPV при оцінці інвестиційних можливостей. Оскільки метод реальних опціонів впливає з методу фінансових опціонів, приступимо до короткого опису фінансових опціонів, щоб краще проаналізувати реальні.

Фінансові опціони – інструменти, які при виплаті премії дають право купувати або продавати актив, що лежить в основі опціону (який може бути акцією або облигацією) за вказаною ціною, яка встановлена при укладанні опціону. Це право може бути здійснено на певну дату в разі європейського типу опціону або протягом певного терміну в разі американського типу опціону. У разі опціону, що дозволяє купувати акції в певний термін (колл-опціон), при покупці акції вартість базового активу може бути вище, ніж ціна, погоджена в опціоні.

Ціна виконання, що робить використання опціону зручним, даючи позитивний виграш, який визначається різницею між ціною виконання і базовою вартістю. З іншого боку, у разі пут-опціону або опціону продажу, позитивний результат виходить в разі, якщо ціна виконання перевищує вартість базового активу.

Що стосується реальних опціонів, то вони дають можливість змінювати характеристики операцій в процесі реалізації інноваційного проєкту, що дає змогу пов'язувати реальні та фінансові опціони. Опціони

сприяють впровадженню і модифікації будь-яких проєктів компанії, «реальний опціон» можна розглядати як можливість прийняття гнучких рішень в умовах невизначеності, а також як інструмент, спрямований на максимізацію зростання [16].

Оцінка проєктів методом реальних опціонів проводиться в кілька етапів. Спочатку здійснюють аналіз фінансування за динамічними методами оцінки його ефективності, а потім за допомогою методу дерева подій моделюють невизначеності, в яких проєкт розділяється на етапи, і виділяють основні віхи проєкту. Розраховують динамічні показники, але вже в різних варіантах, виходячи з невизначеностей проєкту. Далі визначають ключові рішення для реалізації проєкту щодо подальшого розвитку проєкту (збільшення, відстрочка розвитку, коригування стратегії, відмова від проєкту) [7]. Ключова відмінність методу реальних опціонів полягає в тому, що він враховує можливість змін умов проєкту і наявність вибору альтернатив на різних етапах його реалізації.

Наявні методи оцінки інноваційного проєкту враховують лише економічний ефект від реалізації проєкту внаслідок того, що методи засновані тільки на кількісних оцінках. Для повного аналізу проєкту необхідно розділити процес оцінки ефективності інноваційного проєкту на етапи [10]:

1. На першому етапі здійснюється оцінка інноваційних проєктів за неекономічними індикаторами. Кожен показник підлягає експертній оцінці ризику, а також оцінці ризику з урахуванням ваги показника. За допомогою експертних оцінок знаходять коефіцієнт вартості кожного показника. На підставі результатів експертизи визначають рівень ризику інноваційного проєкту. Перевага цього підходу

– сукупність технологічних і стратегічних аспектів, а також спрощення оцінки в умовах невизначеності наукомістких інноваційних проєктів.

2. На другому етапі оцінюють проєкти методом реальних опціонів, використовуючи дерево подій для моделювання невизначеностей проєкту.

3. На третьому етапі розраховують економічну ефективність проєкту методом дисконтування грошового потоку (показники NPV, IRR, PI, DPP). Якісна оцінка ефективності інноваційного проєкту може бути отримана тільки за допомогою об'єднання різних методів оцінки. Для інноваційних проєктів, які реалізують за рахунок державних коштів, важливо не лише здійснювати їх економічну оцінку, але й розглядати їх з точки зору покращення навколишнього середовища, розробки нових технологій і зміцнення позицій держави на міжнародному рівні. В управлінні інноваціями, інноваційними проєктами та інноваційними процесами доцільно здійснювати не лише кількісну, але і якісну оцінку їх ефективності [6]. Крім того, однією зі складових розвитку інноваційного бізнесу в Україні може бути оцінка проєктів на етапі створення техніко-економічного обґрунтування проєкту. Ефективність інноваційного проєкту буде залежати не лише від дослідження та оцінки проєкту,

але й від повноти наданих послуг консалтинговими компаніями [17].

Висновки. Отже, інноваційні проєкти суттєво відрізняються від інвестиційних і вимагають істотних змін методів оцінки ефективності проєктів, в яких будуть відображені особливості інноваційних проєктів і їх навколишнього середовища. На основі критичного аналізу існуючих методик оцінки економічної ефективності інноваційних проєктів з'ясовано, що попри недоліки і переваги всіх розглянутих показників ефективності інвестицій вони є взаємопов'язаними між собою і дозволяють оцінювати результативність інвестицій з різних сторін, а тому їх слід застосовувати комплексно. Необхідно зазначити, що представлений перелік методів оцінки ризиків та ефективності інноваційних проєктів не є повним, саме тому дана тема є актуальною і перспективною для подальших досліджень визначення нових ефективних методів оцінки інноваційних проєктів як основи для забезпечення ефективності інноваційної діяльності вітчизняних підприємств, використання якісних характеристик, створення передумов для нарощування економічного потенціалу розвитку і забезпечення їх конкурентоспроможності.

Література:

1. Пухальська Н. О., Гончаренко Л. М. Сучасний стан інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. № 20. С. 113-118.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність від 04.07.2002 № 40-IV» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 01.09.2020).
3. Федішин І. Б. Управління інноваційною діяльністю: навчальний посібник. Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. 151 с.
4. Міцюра О. О., Олєфіренко О. М. Управління інноваційними проєктами: навчальний посібник. Суми: СДУ, 2012. 92 с.
5. Петрова І. Л., Шпильова Т. І., Сисоліна Н. П. Інноваційна діяльність: стимули та перешкоди: [монографія]; за наук. ред. проф. І. Л. Петрової. К.: Дорадо, 2010. 320 с.
6. Янковець Т. М. Управління інноваційними проєктами і програмами для забезпечення економічної безпеки підприємств. *Проблеми науки*. 2014. №2. С. 26-31.
7. Гордієнко В. О. Управління інноваційними проєктами і програмами: навчальний посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів. 2019. 116 с.
8. Лозовський О. М., Іванцова І.В. Інноваційний проєкт як пріоритетний напрям розвитку сучасного підприємства. *Молодий вчений*. 2018. № 2(2). С. 723-726.
9. Лозовський О. М., Кашина О. О. Особливості використання системного підходу в управлінні проєктами на підприємстві. *Вісник ХНУ, Харків* 2014. № 3. Т. 2. С. 51-54.
10. Семенова В. Г. Система показників оцінювання ефективності управління інтелектуальною власністю підприємств. *Проблеми економіки*. № 2. Київ: 2015. С. 179-185.
11. Шумпетер Й. А. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу; пер. з англ. К.:ВД «Києво-Могилянська академія». 2011. 242с.
12. Пойда-Носик Н. Н., Черленяк І. І. Управління інноваційними проєктами: навчальний посібник. Ужгород: УжНУ «Говерла». 2017. 360 с.
13. Дудар Т. Г., Мельниченко В. В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2008. 250 с.
14. Молодоженя М. С. Інноваційні проєкти підприємств торгівлі. *Економіка України*. 2016. № 4 (653). С. 92-103.
15. Бабінська С. Я. Сутність та джерела фінансування інноваційних проєктів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 12. С. 70-72.
16. Ралко О. С. Використання методів реальних опціонів при прийнятті інвестиційних рішень. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 13(4). С. 75-77.
17. Гук О. В., Грищенко А. О. Міжнародний досвід техніко-економічного обґрунтування інноваційного проєкту. *Проблеми системного підходу в економіці*. НАУ: Київ. 2012. Вип. 4. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2012_4/Grischenko_412.htm

References:

1. Pukhal's'ka, N. O., Honcharenko, L.M. (2018). Suchasnyj stan innovatsijnoi diial'nosti vitchyznianykh promyslovykh pidprijemstv. *Ekonomika ta upravlinnia pidprijemstvamy*, 20, 113-118 [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine (2002) The law of Ukraine on innovation activity (order № 40, July 04). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

3. Fedyshyn, I. B. (2015) *Upravlinnia innovatsijnoiu diial'nistiu: navchal'nyj posibnyk*. Ternopil': TNTU imeni Ivana Puliuia [in Ukrainian].
4. Mitsura, O. O., Olefirenko, O. M. (2012). *Upravlinnia innovatsijnymy proektamy*. Sumy: SDU [in Ukrainian].
5. Petrova, I. L., Shpyl'ova, T. I., Sysolina, N. P. (2010). *Innovatsijna diial'nist': stymuly ta pereshkody*. Kyiv: Dorado [in Ukrainian].
6. Yankovets', T. M. (2014). Upravlinnia innovatsijnymy proektamy i prohramamy dla zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpryemstv. *Problemy nauky*, 4, 26-31 [in Ukrainian].
7. Hordiienko, V. O. (2019). *Upravlinnia innovatsijnymy proektamy i prohramamy*. Dnipro : Universytet mytnoi spravy ta finansiv [in Ukrainian].
8. Lozovs'kyj, O. M., Ivantsova, I. V. (2018). Innovatsijnyj proekt iak priorytetnyj napriam rozvytku suchasnoho pidpryemstva. *Molodyj vchenyj*, 2(2), 723-726 [in Ukrainian].
9. Lozovs'kyj, O. M. & Kashyna, O. O. (2014) Osoblyvosti vykorystannia systemnoho pidkhodu v upravlinni proektamy na pidpryemstvi. *Visnyk KhNU*, 3(2), 51-54 [in Ukrainian].
10. Semenova, V. H. (2015). Systema pokaznykiv otsiniuvannia efektyvnosti upravlinnia intelektual'noiu vlasnistiu pidpryemstv. *Problemy ekonomiky*, 2, 179-185 [in Ukrainian].
11. Shumpeter, J. A. (2011). *Teoriia ekonomichnoho rozvytku. Doslidzhennia prybutkiv, kapitalu, kredytu, vidsotka ta ekonomichnoho tsykladu* ; per. z anh. Kyiv:VD «Kyievo-Mohylians'ka akademiia» [in Ukrainian].
12. Pojda-Nosyk, N. N. & Cherleniak, I. I. (2017). Upravlinnia innovatsijnymy proektamy. Uzhhorod: *vyd-vo UzhNU «Hoverla»* [in Ukrainian].
13. Dudar, T. H. & Mel'nychenko, V. V. (2008) *Innovatsijnyj menedzhment*. Ternopil': Ekonomichna dumka [in Ukrainian].
14. Molodozhnia, M. S. (2016). Innovatsijni proekty pidpryemstv torhivli. *Ekonomika Ukrainy*, 4 (653), 92-103 [in Ukrainian].
15. Babins'ka, S. Ya. (2015) Sutnist' ta dzherela finansuvannia innovatsijnymy proektiv. *Naukovyj visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, 12, 70-72 [in Ukrainian].
16. Ralko, O. S. (2015) Vykorystannia metodiv real'nykh opsioniv pry pryjniatti investysijnymy rishen'. *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*, 13(4), 75-77 [in Ukrainian].
17. Huk, O. V. & Hryshenko, A. O. (2012) Mizhnarodnyj dosvid tekhniko-ekonomichnoho obgruntuvannia innovatsijnogo proektu. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*. Kyiv: NAU. 4. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2012_4/Grischenko_412.htm

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License